

ข้อควรระวังก่อนไปศาลปกครอง : คดีปกครองประเภทใดที่อาจฟ้องต่อศาลปกครองได้

ในการที่จะดำเนินการฟ้องร้องคดีต่อศาลปกครอง จำเป็นต้องรู้ก่อนว่ามีคดีประเภทใดบ้างที่อาจฟ้องต่อศาลปกครองได้ ซึ่งมีอยู่ทั้งหมด ๖ ประเภท ดังต่อไปนี้

๑. คดีพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐออกกฎ คำสั่งทางปกครอง หรือกระทำการอื่นใดโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย เช่น ไม่มีอำนาจ นอกเหนืออำนาจไม่ถูกต้องตามรูปแบบ ขั้นตอน หรือวิธีการอันเป็นสาระสำคัญหรือใช้ดุลยพินิจโดยไม่ชอบ แต่ก็ยังมีคดีที่ฟ้องขอให้เพิกถอนกฎได้ เช่น พระราชกฤษฎีกาที่เกี่ยวกับการกำหนดเขตพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ กฎกระทรวงกำหนดเวลาเปิดหรือปิดสถานบริการ ระเบียบมหาวิทยาลัยที่กำหนดให้นักศึกษาต้องทำวิทยานิพนธ์เป็นภาษาอังกฤษ หนังสือเวียนของกระทรวงการคลังเกี่ยวกับสิทธิการเบิกค่าเช่าบ้านข้าราชการ ที่กำหนดหลักเกณฑ์การจำกัดสิทธิของข้าราชการ นอกเหนือไปจากที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยค่าเช่าบ้านข้าราชการ เป็นต้น คดีที่ฟ้องร้องขอให้เพิกถอนคำสั่ง เช่น คำสั่งพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพเวชกรรม คำสั่งออกหรือไม่ออกโฉนดที่ดิน คำสั่งออกหรือไม่ออกใบอนุญาตให้ก่อสร้างอาคาร คำสั่งยกเลิกการประกวดราคา คำสั่งลงโทษทางวินัยข้าราชการ เป็นต้น และยังมีคดีที่ฟ้องขอให้ระงับการกระทำ เช่น การที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นเข้ารื้อถอนอาคารที่ก่อสร้างโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งเจ้าของอาคารไม่ยอมรับรื้อถอนตามคำสั่งของเจ้าพนักงานท้องถิ่น หรือการที่กรุงเทพมหานครกำหนดจุดก่อสร้างสะพานลอยบังหน้าอาคารของผู้ฟ้องคดี ซึ่งคดีประเภทนี้ศาลปกครองมีอำนาจสั่งให้เพิกถอนกฎหรือคำสั่งทางปกครองที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือสั่งห้ามการกระทำทางปกครองที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายนั้น

๒. คดีพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติหรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร เช่น การที่เอกชนซึ่งได้รับมอบหมายจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เป็นกำจัดขยะ แต่ได้ดำเนินการดังกล่าวโดยไม่ถูกต้องเป็นเหตุให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญแก่ประชาชน ซึ่งประชาชนได้ร้องเรียนต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแล้ว แต่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นเพิกเฉยมิได้ดำเนินการสั่งให้เอกชนระงับการกระทำดังกล่าว หรือเจ้าพนักงานท้องถิ่นไม่ระงับเหตุรำคาญหรือจัดการตามความจำเป็นเพื่อป้องกันมิให้เหตุรำคาญเกิดขึ้นอีก หรือเอกชนได้ยื่นคำขอออกโฉนดที่ดินเป็นเวลา ๑ ปีแล้ว แต่เจ้าพนักงานที่ดินยังไม่ดำเนินการให้ หรือเอกชนได้แจ้งความร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวน แต่พนักงานสอบสวนบ่ายเบี่ยงไม่ยอมรับแจ้งความร้องทุกข์ หรือพนักงานสอบสวนรับแจ้งความร้องทุกข์ไว้แล้ว แต่แต่ละเลยไม่ดำเนินการสอบสวนจนเวลาล่วงเลยหลายปี หรือคณะกรรมการข้าราชการตำรวจพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งลงโทษทางวินัยข้าราชการตำรวจล่าช้าเกินสมควร คดีประเภทเหล่านี้ศาลปกครองมีอำนาจสั่งให้หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติตามหน้าที่ภายในเวลาที่ศาลปกครองกำหนด

๓. คดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำการละเมิดหรือรับความผิดอย่างอื่นของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ อันเกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมายหรือจากกฎ คำสั่งทางปกครอง หรือจากการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติหรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร เช่น การใช้มาตรการบังคับทางปกครองเข้ารื้อถอนอาคารเกินกว่าที่จำเป็น หรือการที่แพทย์สภาออกคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม ทำให้ผู้นั้นเสียชื่อเสียงและขาดรายได้ หรือ การที่ผู้บังคับบัญชาไม่ใช้ความระมัดระวังควบคุมดูแลเพียงพอ ทำให้ผู้ใต้บังคับบัญช้ายกยอกเงินของทางราชการทำให้ราชการเสียหาย หรือการที่พนักงานสอบสวนมิได้ดำเนินคดีกับบุคคลที่ลักทรัพย์ของผู้แจ้งความร้องทุกข์ ทำให้ผู้นั้นได้รับความเสียหาย หรือการเรียกร้องเงินค่าทดแทนการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์เพิ่มขึ้น คดีประเภทนี้ ศาลปกครองมีอำนาจสั่งให้หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐชดใช้เงินหรือส่งมอบทรัพย์สินให้แก่ผู้ฟ้องคดีหรือให้กระทำการหรืองดเว้นการกระทำการ

แต่ถ้าหากเป็นการกระทำที่ละเมิดของเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่ที่มีได้เกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมาย ก็ไม่อยู่ในอำนาจของศาลปกครอง เช่น การกระทำที่ละเมิดของเจ้าหน้าที่ที่เกิดจากการข้บรณนตีในการปฏิบัติหน้าที่โดยประมาท ซึ่งเป็นการกระทำละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่ตามปกติทั่วไป มิใช่เป็นการใช้อำนาจตามกฎหมาย จึงไม่อยู่ในอำนาจของศาลปกครองแต่อยู่ในอำนาจของศาลยุติธรรม หรือการที่แพทย์โรงพยาบาลของรัฐตรวจรักษาผู้ป่วยไม่ถูกต้องทำให้อาการป่วยของผู้ป่วยทรุดหนักลง ซึ่งเป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยใช้วิชาความรู้ทางการแพทย์ไม่ถูกต้อง มิใช่เป็นการใช้อำนาจตามกฎหมาย จึงไม่อยู่ในอำนาจของศาลปกครอง แต่อยู่ในอำนาจของศาลยุติธรรม

ที่มา : สำนักประชาสัมพันธ์ สำนักงานศาลปกครอง

.....